

Сила духу - не просто слова! Сила духу - це правда жива!

СИЛА ДУХУ

Видається з вересня 2003 року
17 березня 2026 року

Всеукраїнська організація
«СОЮЗ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ УКРАЇНИ»

№ 11 (1063)

Доступність та інклюзивність виборів: чому участь людей з інвалідністю є важливою

14 березня відбувся вебінар «Доступність та інклюзивність виборів: участь людей з інвалідністю у виборчому процесі», організований громадською організацією «Інкубатор демократичних ініціатив». До онлайн-заходу долучилися правники, представники громадянського суспільства, активісти та науковці..

Серед активних учасників також були представники ГО ВО СОІУ — Денис Сухотін та Сергій Чумак. Спікером вебінару виступив Андрій Євстігнєєв — доктор юридичних наук, професор, адвокат та член Центральної виборчої комісії України. Вибори як важливий елемент демократичного розвитку. Попри війну, тема виборів залишається важливою для українського суспільства. Демократичні процедури формують політичну культуру, підтримують європейський курс держави та мають значення для майбутнього відновлення і розвитку країни. Люди з інвалідністю є невід'ємною частиною громадянського суспільства, тому їх повноцінна участь у виборчих процесах має бути гарантована не лише формально, а й на практиці. Традиційно національна система виходила з принципу рівності прав у виборчій сфері. Однак сьогодні дедалі частіше порушується питання про необхідність переходу до підходів,

які передбачають створення додаткових стимулів і переваг для забезпечення реальної рівності участі. Водночас правове регулювання цієї сфери продовжує змінюватися і потребує подальшого вдосконалення.

Чому участь людей з інвалідністю у виборах важлива

Правові аргументи. Ключовою міжнародною нормою є Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю, зокрема її стаття 29, яка гарантує людям з інвалідністю право брати участь у політичному та громадському житті. Україна ратифікувала цей документ ще у 2009 році. Водночас чинне українське законодавство поки що залишається фрагментарним: воно переважно зосереджене на створенні технічних умов для голосування, але не містить комплексних норм щодо участі людей

Продовження
на наступній сторінці

Анонс

2 стор.

Мінсоцполітики готує програму цільової доплати для пенсіонерів та отримувачів соціальної допомоги

3-4 стор.

Визначення потреби в постійному сторонньому догляді: що важливо знати

5-6 стор.

Театр — це не лише сцена, декорації та вистава

6 стор.

Допомагаємо разом: робота працівників територіального центру

7 стор.

Бюро правничої допомоги в дії

КОЖЕН ПЕРЕДПЛАТНИК Є АКТИВНИМ УЧАСНИКОМ РУХУ ЗА ПРАВА ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Передплата на незалежну українську газету «Сила духу» триває протягом всього року!

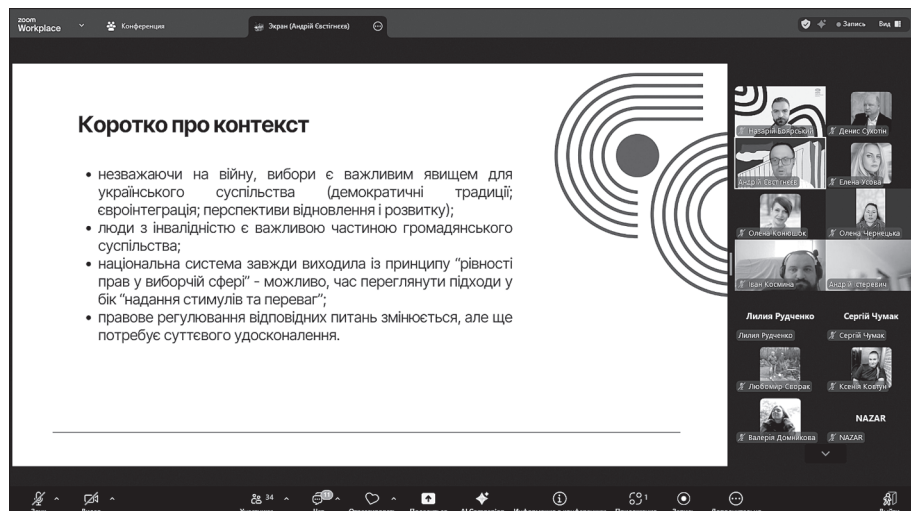
Всеукраїнська газета «Сила духу» - друг, порадник та консультант людей з інвалідністю та усіх небайдужих.

На сторінках видання розглядаються питання соціального та юридичного захисту, працевлаштування та освіти, реабілітації та дозвілля людей з інвалідністю. А ще - поради психологів, кухарів, та астрологів.

Будьте з «Силою духу»!

Читайте нас!
Передплачуйте нас!

РАЗОМ МИ СИЛА!

Початок на попередній сторінці

з інвалідністю у виборчих процесах у різних ролях — не лише як виборців, а й як кандидатів, членів комісій чи спостерігачів.

Соціальні аргументи. Активна участь у виборах сприяє залученню людей з інвалідністю до суспільного життя та посиленню їх впливу на прийняття рішень. Водночас вони можуть привнести власний досвід і знання, які є важливими для формування інклюзивної державної політики.

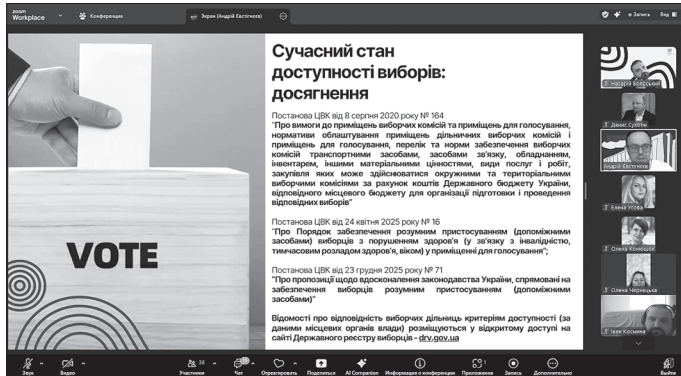
Політичні аргументи. Участь людей з інвалідністю здатна посилити гуманітарний і соціальний вимір діяльності політичних партій. Крім того, вони можуть ініціювати реформи державної політики щодо підтримки вразливих груп населення.

Стан доступності виборів: що вже зроблено

Останніми роками було ухвалено низку рішень, спрямованих на покращення доступності виборчих процесів.

Зокрема, Центральна виборча комісія України ухвалила низку нормативних актів:

- Постанова від 8 серпня 2020 року №164, яка визначає вимоги до приміщень виборчих комісій та приміщень для голосування, а також нормативи їх облаштування;

- Постанова від 24 квітня 2025 року №16, що встановлює порядок забезпечення виборців з порушенням здоров'я розумним пристосуванням у приміщеннях для голосування;

- Постанова від 23 грудня 2025 року №71, яка містить пропозиції щодо подальшого вдосконалення законодавства для забезпечення виборців допоміжними засобами.

Крім того, інформація про відповідність виборчих дільниць критеріям доступності публікується у відкритому

доступі на сайті Державний реєстр виборців України. Хоча варто зазначити, що інформація щодо відповідності дільниць критеріям доступності подається на сайт органами місцевого самоврядування, які часто полюбляють видавати бажане за дійсне.

Попереду — нові виклики

Питання доступності виборів особливо актуалізується у контексті майбутніх післявоєнних виборів. Йдеться не лише про облаштування приміщень для голосування, а й про ширший підхід до інклюзії — можливість для людей з інвалідністю брати участь у виборчому процесі на всіх рівнях: як виборці, кандидати, члени виборчих комісій, спостерігачі та експерти.

Для цього необхідні подальші зміни законодавства, розвиток практичних механізмів доступності, а також підвищення обізнаності суспільства щодо прав людей з інвалідністю.

Водночас важливо пам'ятати: доступність виборів — це не лише технічне питання. Це показник зрілості демократії. Якщо людина не може потрапити на виборчу дільницю або проголосувати самостійно, її право голосу фактично втрачає зміст.

Саме тому забезпечення реальної участі людей з інвалідністю у виборах має стати одним із пріоритетів розвитку демократичних інституцій України. Адже сильна демократія — це та, у якій кожен голос має значення і кожна людина має можливість бути почутою.

Водночас участь у цьому вебінарі стала одним із завершальних етапів реалізації проекту «Люди з інвалідністю — інформація наше все», що був впроваджений за фінансової підтримки Європейський Союз та Німецький фонд Маршалла Сполучених Штатів — Transatlantic Foundation (GMF TF). У межах проекту значна увага приділялася поширенню перевіреної інформації, підвищенню правової обізнаності та посиленню участі людей з інвалідністю у суспільному житті.

Подібні ініціативи демонструють, що доступність та інклюзія — це не лише питання інфраструктури чи законодавства. Це також питання знань, поінформованості та активної громадянської позиції. І чим більше людей долучатиметься до таких обговорень і практичних кроків, тим ближчою ставатиме мета — справді інклюзивна демократія в Україні.

Денис СУХОТІН, юрист, голова ВП ГО ВО СОІУ

Мінсоцполітики готує програму цільової доплати для пенсіонерів та отримувачів соціальної допомоги

Вже в квітні доплату у розмірі 1500 гривень отримають:

- пенсіонери за загальнообов'язковим пенсійним страхуванням;
- отримувачі допомоги по інвалідності та малозабезпечені родини;
- ВПО з числа отримувачів соцдопомоги;
- сім'ї з дітьми та інші отримувачі базової соціальної допомоги.

Додатково звертатися до державних установ для отримання допомоги не потрібно.

Кошти будуть автоматично нараховані на рахунки у банках або через Укрпошту.

Прес-служба Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України

Визначення потреби в постійному сторонньому догляді: що важливо

Після травми, важкого захворювання або з віком у людини можуть з'явитися труднощі з повсякденними справами — пересуванням, самообслуговуванням, спілкуванням. У таких випадках важливо не залишатися наодинці з проблемою. Держава передбачила механізм, який допомагає визначити, наскільки людині важко справлятися з повсякденним життям і чи потрібна їй допомога — зокрема, постійний сторонній догляд.

Потребу людини в постійному сторонньому догляді можуть встановити двома шляхами — залежно від ситуації:

- Експертні команди з оцінювання повсякденного функціонування особи (ЕКОПФО) визначають потребу в постійному сторонньому догляді під час оцінювання повсякденного функціонування відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 15.11.2024 № 1338.

- Лікарсько-консультативні комісії (ЛКК) можуть оформити висновок про наявність порушень функцій організму, через які особа не може самостійно пересуватися та/або самообслуговуватися і потребує постійного стороннього догляду — за формою № 080-4/о. Такий висновок надається самій особі або її законному представнику.

Йдеться не про медичну допомогу, а саме про повсякденну підтримку: допомогти встати з ліжка, пересуватись по кімнаті, зорієнтуватись у часі та просторі, одягтись, поїсти чи висловити свої потреби.

Такі складнощі часто виникають унаслідок:

- порушення здатності до самообслуговування;
- втрати можливості самостійно пересуватись;
- дезорієнтації;
- труднощів зі спілкуванням;
- відсутності контролю за власною поведінкою.

Коли і куди звертатись:

- Якщо людина звертається вперше для встановлення статусу інвалідності або настав час повторного огляду у зв'язку із завершенням строку інвалідності, вона проходить оцінювання повсякденного функціонування. Під час створення направлення лікуючий лікар зазначає мету: визначення потреби в постійному сторонньому догляді та інших соцпослугах.

- Якщо інвалідність уже встановлена, але потрібне лише документальне підтвердження потреби в догляді, це можна підтвердити через ЛКК.

Визначення потреби в постійному сторонньому догляді ЕКОПФО.

Під час оцінювання експертна команда аналізує, як порушення стану здоров'я впливають на повсякденне життя людини. Оцінка здійснюється за фактичними функціональними можливостями особи, а не виключно за наявністю діагнозу чи групи інвалідності.

Ключове — встановити, чи може людина самостійно, безпечно та без загрози життю і здоров'ю забезпечувати базові життєві потреби з урахуванням:

- частоти потреби у допомозі (епізодично, регулярно, постійно);
- обсягу допомоги (часткова або повна);

- ефективності допоміжних засобів реабілітації.

Якщо виконання дії супроводжується значним болем або ризиком для життя і здоров'я, вважається, що така дія не може виконуватися самостійно.

Рішення про необхідність постійного стороннього догляду ухвалює експертна команда на підставі результатів оцінювання. До її складу входять практикуючі лікарі різних спеціальностей. Якщо експертна команда встановлює потребу в постійному сторонньому догляді, це обов'язково зазначається в рішенні за результатами оцінювання.

Як оцінюють критерії на практиці.

Під час оцінювання команда враховує не лише те, чи людина в принципі здатна виконати дію, а чи може вона робити це стабільно та безпечно — без загрози життю і здоров'ю та без значного болю.

- Самообслуговування: чи може людина самостійно виконувати базові щоденні дії (гігієна, одягання, прийом їжі та ліків) і як часто потрібна допомога.

- Пересування: темп і відстань, яку людина здатна пройти, потреба в допомозі інших осіб або засобах реабілітації, можливість безпечно виходити з дому.

- Орієнтація: здатність орієнтуватися в часі та просторі, розпізнавати людей/місце/ситуацію, потреба в супроводі для безпечного перебування поза домом.

- Спілкування: чи може людина зрозуміло висловити потреби й отримати допомогу, чи потрібні стороння підтримка або спеціальні засоби комунікації.

- Контроль поведінки: чи може людина дотримуватися правил безпеки та соціальних норм і чи потрібен постійний нагляд, щоб уникнути небезпечних ситуацій.

Рішення ухвалюється на основі ступеня вираженості обмежень життєдіяльності. Потреба в постійному сторонньому догляді встановлюється у випадках:

- якщо людина має значний (3 ступінь) ступінь обмеження одного або кількох із цих критеріїв;

- якщо є виражений (2 ступінь) ступінь обмеження двох або більше критеріїв.

Важливо: виражене (2 ступінь) обмеження одного критерію саме по собі, як правило, не є достатньою

Продовження на наступній сторінці

Початок на попередній сторінці

підставою для встановлення потреби в постійному сторонньому догляді — підстава виникає, коли поєднуються обмеження двох і більше критеріїв, або є значне (3 ступінь) обмеження хоча б одного критерію.

Постійний сторонній догляд може бути встановлений, зокрема, людям з інвалідністю ІА або ІБ групи, а також з інвалідністю ІІ групи — за умови наявності відповідних ступенів обмеження критеріїв життєдіяльності.

За результатами оцінювання експертна команда ухвалює рішення. Людина отримує витяг з цього рішення та рекомендації, які є медичною частиною індивідуальної програми реабілітації. Ці документи надсилаються на електронну пошту або рекомендованим листом, якщо електронна адреса відсутня.

Коли потребу у постійному сторонньому догляді визначає ЛКК.

У деяких ситуаціях людині потрібно лише підтвердити (зафіксувати) потребу в постійному сторонньому догляді документально, без повторного проходження оцінювання повсякденного функціонування. Зокрема, це може стосуватися випадків, коли інвалідність вже встановлена, а необхідний окремий висновок для подальших процедур у соціальній сфері.

У таких випадках потребу в постійному сторонньому догляді визначає та/або фіксує лікарсько-консультативна комісія (ЛКК).

ЛКК оцінює не “діагноз сам по собі”, а фактичні порушення функцій і залежність людини від допомоги інших осіб у повсякденному житті. Під час визначення потреби у догляді комісія враховує, зокрема:

- пересування: чи може людина безпечно пересуватися вдома та поза домом без сторонньої допомоги (навіть із засобами реабілітації);
- самообслуговування: чи може самостійно виконувати базові щоденні дії (гігієна, одягання, прийом їжі та ліків);
- когнітивні та поведінкові порушення: орієнтацію, пам'ять, здатність розуміти ситуацію, дотримуватися правил безпеки та контролювати поведінку;
- частоту й обсяг допомоги: допомога потрібна епізодично/регулярно/постійно, часткова чи повна;
- безпеку виконання дій: якщо виконання дій пов'язане зі значним ризиком для життя і здоров'я або істотним болем, вважається, що людина не може виконувати їх самостійно.

За результатами такого розгляду ЛКК оформлює відповідний висновок за встановленою формою, зокрема:

1. Форма 080-4/о — «Висновок про наявність порушення функцій організму, через які особа не може самостійно пересуватися та/або самообслуговуватися і потребує постійного стороннього догляду» (затверджена наказом МОЗ від 27.11.2025 № 1811).

Висновок призначений для реєстрації порушень функцій організму, через які особа не може самостійно пересуватися та/або самообслуговуватися і потребує постійного стороннього догляду, у тому числі для реєстрації когнітивних порушень, які виникають при захворюваннях (органічні психічні розлади (F00–F09), розумова відсталість (F70–F79), порушення рухової активності (паралічі), соціальна дезадаптація тощо).

Когнітивні порушення можуть спостерігатися у симптомокомплексі розладів психіки та поведінки внаслідок вживання психоактивних речовин (F10–F19), шизофренії (F20), первазивних розладів психологічного розвитку

(F84), нейродегенеративних захворювань (хвороба Альцгеймера, Паркінсона тощо), судинних захворювань головного мозку (інсульт, інфаркти мозку, церебральний атеросклероз), нейроінфекції, наслідків черепно-мозкової травми, новоутворень, метаболічних порушень та інтоксикацій, аутоімунних захворювань, генетичних захворювань тощо.

Відповідно до оновлень: не потрібно визначати конкретний орган, для якого надається такий висновок; можливе накладення як звичайного, так і електронного підпису; строк, на який видається висновок, відповідає строку, на який встановлено інвалідність (безстроково або на термін тривалості інвалідності), але не менше 12 місяців.

При цьому усі висновки за формами № 080-4/о та № 080-2/о, що були видані до набрання чинності новими змінами, є чинними протягом строку, на який вони були видані.

Строк, на який видається висновок за формою № 080-4/о, не змінився, а саме:

- людям, яким інвалідність встановлено безстроково, висновок видається безстроково;
- людям, яким інвалідність встановлено на певний строк, висновок видається на строк не більше ніж до завершення строку, на який їм встановлено інвалідність, але не менше ніж на 12 місяців;
- усім іншим висновок видається на строк у 12 місяців з дати видачі.

2. Висновок лікарської комісії медичного закладу щодо необхідності постійного стороннього догляду за особою з інвалідністю І чи ІІ групи внаслідок психічного розладу (за формою, затвердженою наказом МОЗ від 31.07.2013 № 667).

Строк, на який видається висновок ЛКК за формою, затвердженою наказом МОЗ від 31.07.2013 № 667, не змінився, а саме:

- людям з інвалідністю І групи висновок ЛКК видається на строк встановлення їм інвалідності;
- людям з інвалідністю ІІ групи висновок ЛКК видається строком не більше ніж до завершення строку встановлення їм інвалідності, але не менше ніж на 6 місяців;
- у разі якщо за особою з інвалідністю ІІ групи догляд здійснюється непрацюючим пенсіонером (особою з інвалідністю), висновок ЛКК видається строком не менше ніж на 12 місяців.

На основі рішення експертної команди або висновку ЛКК можуть бути розпочаті подальші дії: оформлення соціальних послуг, у тому числі соціальних послуг з догляду на професійній основі, підготовка документів для органів соціального захисту. Якщо людині встановлено інвалідність або оновлено індивідуальну програму реабілітації, відповідна інформація також фіксується в електронній системі.

Експертні команди та лікарсько-консультативні комісії оцінюють стан здоров'я та повсякденне функціонування людини і на цій підставі роблять висновок про наявність або відсутність потреби в постійному сторонньому догляді.

Водночас ЕКОПФО та ЛКК не визначають, хто саме має здійснювати догляд (конкретна особа) і не встановлюють, що догляд має надаватися “саме цією людиною”. Це питання належить до подальших процедур (оформлення соціальних послуг тощо) та вирішується поза межами повноважень медичних інституцій.

Мінветеранів створило єдиний цифровий простір для ветеранів і ветеранок - платформу «Ветеран PRO»

Це місце, де зібрана і впорядкована інформація про державні програми, послуги та можливості для тих, хто пройшов війну, для людей з інвалідністю внаслідок війни, родин загиблих Захисників і Захисниць, а також для фахівців, які супроводжують ветеранів у громадах.

На платформі можна знайти відповіді на питання, з якими найчастіше стикаються ветерани та ветеранки після повернення до цивільного життя.

Інформація систематизована за основними напрямками:

- здоров'я та відновлення;
- соціальний захист і фінансова підтримка;
- житло та доступність інфраструктури;
- транспорт і комунальні пільги;
- документи та статус;
- освіта і працевлаштування;
- податкові та адміністративні пільги;
- спорт і змагання;
- гранти та підтримка власної справи.

Окремий розділ присвячений здоров'ю та відновленню. Тут можна знайти інформацію про можливості лікування, протезування, стоматологічну допомогу, реабілітацію та підтримку ментального здоров'я. Також платформа пояснює процедури проходження експертної команди оцінювання повсякденного функціонування особи та військово-лікарської комісії.

У цьому ж розділі зібрані відповіді на поширені запитання — ті самі ситуації, з якими люди стикаються щодня.

Як скористатися платформою:

1. Перейдіть на сайт veteranpro.gov.ua.
2. Оберіть свій статус: ветеран чи ветеранка, людина з інвалідністю внаслідок війни або член родини загиблого Захисника чи Захисниці.
3. Ознайомтеся з доступними програмами, сервісами та покроковими інструкціями.
4. Отримайте послугу онлайн або зверніться до фахівця із супроводу ветеранів.

Платформа створена для того, щоб шлях після війни був мені заплутаним і більш зрозумілим.

Тетяна ЛОМАКІНА, радниця - уповноважена Президента України з безбар'єрності

**ІНФОРМУЄ директорка Департаменту соцзахисту населення
Полтавської ОДА Людмила КОРНІЄНКО**

Театр — це не лише сцена, декорації та вистава

Для когось це простір творчості, а для когось — можливість сказати світові про себе, подолати внутрішні бар'єри та відчути віру у власні сили. Мала честь побувати у Полтавському обласному театрі ляльок на виставі Кременчуцького аматорського театру «Оселя добра і радості». Його акторами є діти та молодь, які мають особливі освітні потреби.

Для них театр — це не просто гурток самодіяльності. Це спосіб спілкування зі світом, можливість проявити свої таланти, а також важливий інструмент арттерапії, що допомагає повірити у власні сили.

На виставу зібрався повний зал глядачів. Привітала юних акторів із прем'єрою на полтавській сцені, а керівнику Кременчуцького міського осередку ВО «Союз осіб з інвалідністю України» Андрію Мельнику подякувала за організацію цього чудового заходу та за важливу місію підтримки і захисту прав людей з інвалідністю.

Також поінформувала батьків про можливості підтримки сімей, у яких виховуються діти з інвалідністю. Сьогодні на Полтавщині запроваджено комплексний підхід до надання державних і місцевих соцгарантій таким родинам. Це дозволяє дітям отримувати необхідну реабілітацію, розвиток і підтримку.

У поточному році реабілітаційними послугами планується охопити понад дві тисячі дітей. Комплексну реабілітацію забезпечують п'ять міських центрів комплексної реабілітації, які діють в Полтавській, Кременчуцькій, Миргородській, Лубенській, Гадяцькій громадах, а також реабілітаційне відділення в Шишацькому ЦНСП. Отримання реабілітаційних послуг для дітей з інших громад доступне в межах міжмуніципального співробітництва.

Продовження на наступній сторінці

Початок на попередній сторінці

Крім того, відповідно до державної цільової програми, реабілітаційними послугами в закладах інших областей буде можливість охопити понад 500 дітей.

Важливо, що реабілітаційний заклад для дитини обирає один із батьків чи законний представник дитини з інвалідністю.

Такі ініціативи, як аматорський театр ляльок «Оселя добра і радості», мають особливу цінність. Вони допомагають дітям розкривати свій потенціал, знаходити друзів, вільно проявляти емоції та відчувати радість творчості.

Бажаю талановитим акторам нових успішних вистав, гучних оплесків, цікавих подорожей і ще багато щасливих моментів на сцені й у житті.

ВІСТІ З РЕГІОНІВ

Допомагаємо разом: робота працівників територіального центру

Надання соціальних послуг – одна з найбільш складних, але безумовно найпотрібніших складових системи соціальної сфери, оскільки базується на принципах гуманізму та стосується кожного члена громади чи тимчасового переміщеного її мешканця.

Пам'ятаймо, що у будь-якої людини чи родини можуть трапитися прикрі обставини, які погіршують якість життя, позбавляють здоров'я, заважають нормальному розвитку чи діяльності. І не завжди їх вдається подолати близьким родині чи самостійно.

Тож надважливо не залишити без сторонньої допомоги жодної людини, яка потребує підтримки саме професійної – якісних соціальних послуг.

У відділенні адресної натуральної та грошової допомоги Територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Лубенської міської ради надаються соціальні послуги «Натуральна допомога» - це послуги перукаря, швачки, взуттєвика, робітника з дрібного ремонту, робота Пункту прокату засобів реабілітації, послуги прання білизни та надання консультацій з питань умов та порядку їх отримання.

Відповідно до рішення виконавчого комітету Лубенської міськради протягом 2026 р. особи похилого віку та особи з інвалідністю звільненні від сплати за надання соціальних послуг.

На сьогодні отримали різних видів послуг 340 осіб нашої громади, з них 35 внутрішньо переміщених осіб та 43 особи з сільської місцевості, які знаходяться на обслуговуванні на

дому. Послугами Пункту прокату засобів реабілітації скористалося 78 осіб.

Дякую кожному працівнику за натхнення, силу й людяність. Разом — ми більше, ніж просто колеги. Ви намагаєтесь нікого не залишити без уваги та допомоги, якісно надавати соціальні послуги тим, хто цього потребує.

А бажаючих пенсіонерів та осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб Лубенської територіальної громади запрошуємо до територіального центру за адресами: вул. Григора Тютюнника, 21 та проспект Володимирський, 37. Ми вам завжди раді!

Ірина РЕВА, завідувачка відділення адресної натуральної та грошової допомоги

РОЗ'ЯСНЕННЯ НСЗУ

Всесвітній день нирки - World_Kidney_Day

Всесвітній день нирки відзначається щороку у другий четвер березня. Це нагадування про те, наскільки важливо вчасно звертати увагу на симптоми та проходити обстеження. Рання діагностика допомагає виявити захворювання нирок на етапі, коли їх можна ефективно контролювати і лікувати.

Про можливі проблеми з нирками можуть свідчити зміни кольору або кількості сечі, набряки, біль у ділянці попереку, підвищений артеріальний тиск, постійна втома. Подібні симптоми можуть бути пов'язані і з іншими захворюваннями, тому важливо не займатися самолікуванням.

Першим крок — візит до сімейного лікаря. Саме лікар ПМД проводить первинний огляд, оцінює симптоми та визначає подальший маршрут пацієнта. За потреби направляє до нефролога, уролога або іншого лікаря вузької спеціалізації.

Консультації таких лікарів за е-направленням пацієнти от-

римують за пакетом «Профілактика, діагностика, спостереження та лікування в амбулаторних умовах» у закладах, які мають договір з НСЗУ. У межах цього пакета лікар вузької спеціалізації також направляє пацієнта на необхідні аналізи та обстеження, щоб встановити або уточнити діагноз і визначити подальше лікування.

Якщо захворювання нирок переходить у хронічну стадію, пацієнт може потребувати замісної терапії. Для пацієнтів із хронічною нирковою недостатністю IV та V стадії безоплатна медична допомога надається за двома пакетами ПМГ: «Лікування пацієнтів методом гемодіалізу в амбулаторних умовах» та «Лікування пацієнтів методом перитонеального діалізу в амбулаторних умовах».

У складних випадках пацієнтам проводиться трансплантація нирки. Такі операції оплачуються державою в межах Програми медичних гарантій і є безоплатними для пацієнта. У межах пакета «Лікування дорослих та

РОЗ'ЯСНЕННЯ НСЗУ

дітей методом трансплантації органів». Програма медичних гарантій покриває повний комплекс медичної допомоги — від підготовки пацієнта та визначення сумісності донора і реципієнта до проведення операції та подальшого медичного супроводу після трансплантації. Залежно від типу трансплантації НСЗУ оплачує медичним закладам від понад 700 тисяч до понад 800 тисяч гривень за проведення пересадки нирки, включно з донорським етапом.

Після трансплантації пацієнти забезпечуються імуносупресивними препаратами, які отримують за програмою «Доступні ліки».

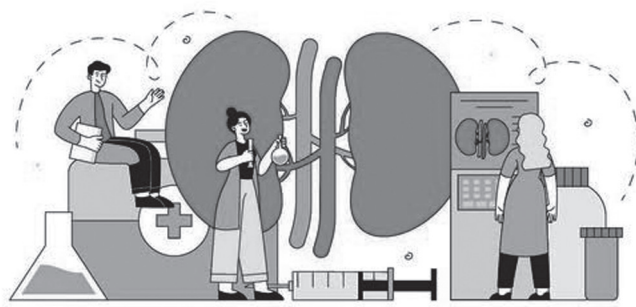
Знайти медичний заклад, який надає допомогу за Програмою медичних гарантій, можна на електронній карті на сайті НСЗУ.

Також отримати інформацію можна за номером контактного центру НСЗУ — 16-77 (пн-чт з 9:00 до 18:00, у п'ятницю до 16:45).

Профілактика захворювань нирок починається з простих речей: регулярних оглядів у сімейного лікаря, контролю артеріального тиску та рівня цукру в крові, збалансованого харчування і достатнього споживання води. Важливо також відмовитися від шкідливих звичок. Уважне ставлення до власного здоров'я та своєчасне звернення до лікаря допомагають виявити захворювання нирок на ранніх етапах і попередити розвиток ускладнень.

Діагностика та лікування захворювань нирок у межах Програми медичних гарантій

СЬОГОДЕННЯ

Бюро правничої допомоги в дії

До Житомирського бюро правничої допомоги звернулася Ольга Матвіївна. Жінка розповіла, що виконавчий комітет міської ради ухвалив рішення про встановлення плати за проїзд у громадському транспорті для пенсіонерів за віком та людей з інвалідністю III групи.

Проїзд для цих категорій був безкоштовним лише з 10:00 до 16:00. В інший час — потрібно сплачувати кошти. Ольга Матвіївна вважає, що рішення не відповідає законодавству і обмежує пенсіонерів у праві на безкоштовний проїзд громадським транспортом.

Це Ольга Матвіївна. Вона оскаржила в суді обмеження безкоштовного проїзду для пенсіонерів

Щоб оскаржити рішення міської ради, жінка звернулася по допомогу до системи надання БПД. У бюро їй пояснили, що в такому випадку потрібно звертатись до суду. Оскільки Ольга Матвіївна є пенсіонеркою і має низький дохід, вона має право на безоплатну правничу допомогу із зверненням до суду.

Представити її інтереси у суді доручили адвокатці, що співпрацює з системою надання БПД, Марині Мариніній.

Вона підготувала та подала позовну заяву до суду, в якому просила визнати протиправним та скасувати п.1 рішення та додаток № 2 виконавчого комітету міської ради, якими встановлюється плата за проїзд для пенсіонерів до 10:00 та після 16:00, а у період з 10:00 до 16:00 пенсіонери мають право на безкоштовний проїзд.

Позов до органу місцевого самоврядування вона аргументувала нормами законодавства, зокрема Постановою Кабінету Міністрів України від 17 травня 1993 р. № 354 «Про безплатний проїзд пенсіонерів на транспорті загального користування» (далі - Постанова).

Постанова передбачає безоплатний проїзд для пенсіонерів за віком у міському пасажирському транспорті (крім метро і таксі) та на приміських маршрутах. Відповідно до статті 117 Конституції України, постанови КМУ є обов'язковими до виконання.

Отже, положення додатків № 1 і № 2 рішення виконавчого комітету про встановлення плати за проїзд для пенсіонерів суперечать акту вищої юридичної сили та частині 1 статті 46 Конституції України, оскільки обмежують право на безкоштовний проїзд, встановлюючи часові обмеження.

Суд частково задовольнив позовні вимоги — визнав протиправними та нечинними додатки № 1 та № 2 до рішення виконавчого комітету міської ради в частині, що стосується встановлення плати за проїзд пенсіонерам за віком.

Міська рада не погодилася з цим рішенням та подала апеляційну скаргу, яку після розгляду залишили без задоволення, а рішення суду першої інстанції без змін.

Ця справа в Єдиному державному реєстрі судових рішень: № 240/10922/24

АСТРОЛОГІЧНИЙ ПРОГНОЗ НА НАСТУПНИЙ ТИЖДЕНЬ

ОВЕН. Тиждень принесе приплив енергії та бажання діяти. У фінансовій сфері краще уникати імпульсивних витрат. У роботі можуть з'явитися нові можливості або ідеї, які варто сміливо реалізовувати. У стосунках важливо бути відвертими, щоб зміцнити зв'язок.

ЛЕВ. Тиждень подарує можливість проявити себе. У професійній сфері є шанс показати свої лідерські якості та отримати визнання. Фінансові питання потребують балансу між витратами і заощадженнями. У стосунках можливі яскраві емоції та романтичні моменти.

СТРІЛЕЦЬ. Тиждень сприятиме руху вперед і новим планам. У професійній сфері можуть з'явитися можливості для розвитку або навчання. У фінансах варто уникати необдуманих витрат. У стосунках можливі приємні знайомства або подорожі разом із близькими.

ТЕЛЕЦЬ. Тиждень сприятиме стабільності та поступовому просуванню вперед. У фінансах варто зосередитися на плануванні. У роботі можливі важливі результати, які зміцнять вашу впевненість. У стосунках з'явиться більше тепла та бажання проводити час із близькими.

ДІВА. Тиждень сприятиме організації справ і введенню порядку. У роботі з'явиться шанс завершити важливі завдання та розпочати новий проект. Фінансово краще уникати ризикованих рішень. У стосунках важливо проявляти більше м'якості та розуміння.

КОЗЕРІГ. Тиждень вимагатиме більше відповідальності, але водночас принесе результати. У роботі варто зосередитися на довгострокових цілях. У фінансовій сфері можливе зміцнення стабільності. У стосунках знаходьте час для близьких, навіть у період зайнятості.

БЛИЗНЮКИ. Тиждень принесе багато спілкування та нової інформації. У професійній сфері можливі цікаві знайомства та пропозиції. У стосунках важливо слухати партнера й не поспішати з висновками. Гарний час для навчання та творчих ідей.

ТЕРЕЗИ. Тиждень принесе гармонію та бажання знайти баланс у всіх сферах життя. Фінансово можливі нові ідеї або джерела доходу. У роботі варто співпрацювати з іншими та не брати на себе занадто багато. У стосунках важливими будуть чесність і взаємна підтримка.

ВОДОЛІЙ. Тиждень може принести нові ідеї та натхнення. У роботі з'явиться бажання експериментувати й шукати нестандартні рішення. Фінансово варто діяти обережно, але відкрито до нових можливостей. У стосунках важливо поважати свободу один одного.

РАК. Емоційний фон тижня може бути глибшим, ніж зазвичай. У роботі краще діяти поступово й не перевантажувати себе. У фінансових питаннях можливі приємні новини або підтримка. У стосунках важливо приділити увагу сім'ї та близьким.

СКОРПІОН. Період буде насиченим внутрішніми усвідомленнями. У роботі можливі важливі рішення або зміни, які відкриють нові перспективи. Фінансово варто уважно планувати витрати. У стосунках можуть загострюватися емоції, тому важливо зберігати спокій і відкритість.

РИБИ. Тиждень сприятиме внутрішньому завершенню та переосмисленню. У роботі важливо довіряти своїй інтуїції. У фінансовій сфері уникайте поспішних рішень. У стосунках можливі теплі душевні розмови. Для емоційного стану корисні творчість або медитація.

**ПРЯМУЄМО
РАЗОМ**

G | M | F

**Transatlantic
Foundation**

Випуск створено за фінансової підтримки
Європейського Союзу та Німецького фонду
Маршалла Сполучених Штатів Америки –
Transatlantic Foundation (GMF TF).

Його зміст є виключною відповідальністю
Полтавського регіонального осередку
Громадська організація «Всеукраїнська
організація Союз осіб з інвалідністю України»
і не обов'язково відображає погляди
Європейського Союзу та/або GMF TF.

erim
Equal Rights
& Independent
Media

PROELECT
PROMOTING ACCOUNTABILITY IN ELECTORAL PROCESSES

**Газета
«Сила духу»**

Реєстраційний № KB 13063-1947 PR
Засновники: ПОО ВО COIU, ВО COIU
Видається за підтримки ВО COIU

Адреса редакції: 36000,
м. Полтава, вул. Соборності,
45, кімната 105.
тел/факс (0532)56-95-60.

Головний редактор:
Сергій Чумак.

E-mail: sergiy229@ukr.net
gazeta-sd@ukr.net

Редакція не завжди
поділяє точку зору авторів
публікації. Автор несе
повну відповідальність
за достовірність інформації.

Редакція залишає за собою
право скорочувати
і редагувати матеріали.

Підписний індекс: 91664

Віддруковано:

м. Вінниця,
вул. Гетьмана Мазепи, 12-б.
Тел.: (0432) 55-63-97, 55-63-98.

Підписано до друку: 16.03.2026 р.

Тираж: згідно заявки.

Замовлення: № 26 13 11